

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Leonardi Co[n]fessoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

nec detinere mollia poterunt. Lætetur, quòd Angelus noster ascendit ad ciues suos, pro filijs captiuitatis legatione fungens, corda nobis concilians beatorum, vota illis intimans miserorum. Lætetur, inquam, & exultemus, quia celestis illa curia ex nobis habet, cui sit cura nostrà, qui suis nos protegat meritis, quos informauit exemplis, miraculis confirmauit.

Vide quid
sacri in ca-
elis præsent
nobis.

Sanctus pontifex, qui in spiritu humilitatis hostias pacificas cælis frequenter inue-
xerat, hodiè per semetipsum introiuit ad altare Dei, ipse hostia & sacerdos. Migrante
sacerdote, sacrificij ritus in melius mutatus est, fons lachrymarum siccatu est, holo-
caustum omne conditum in lætitia & exultatione. Benedictus Dominus Deus Mala-
chiæ, qui tanti pontificis ministerio visitauit plebem suam, & nunc assumpto eo in
sanctam ciuitatem, tantæ recordatione suauitatis nostram non desinit consolari ca-
ptiuitatem. Exultet in Domino spiritus Malachiæ, quòd leuatus pondere corporeæ
molis, nulla iam sæculenta vel terrena materia prægrauatur, quò minus tota alacri-
tate ac viuacitate corpoream omnem & incorpoream transiens creaturam, pergat
totus in Deum, & adhærens illi, vnus sit cum eo spiritu in æternum.

1. Cor. 6.

Domum istam decet sanctitudo, in qua tantæ frequentatur memoria sanctitatis.
Sanctæ Malachia, serua eam in sanctitate & iustitia, misertus nostrì, qui inter tot &
tantas miseras memoriam abundantie suauitatis tuæ eructamus. Magna est super
te diuina dispensatio pietatis, qui te paruum fecit in oculis tuis, magnum in suis, qui
magna fecit per te, saluans patriam tuam: magna fecit tibi, introducens te in gloriam
suam. Festiuas tua, quæ meritò tuis virtutibus votiua impenditur, tuis nobis efficia-
tur meritis & precibus salutaris. Gloria sanctitatis tuæ, quæ à nobis frequentatur, con-
tinuatur ab Angelis, sic erit nobis dignè incunda, si fuerit & fructuosa. Linceat nobis
aliquas, te migrante, retinere reliquias de fructibus spiritus, quibus onustus ascendis,
qui in tuo hodiè tam delicioso conuiuio congregamur.

Obserua, vt
virtutis in-
uocet S. Ma-
lachiam.

S. Malachie
festiuas.

Esto nobis, quæsumus, Malachia sancte, alter Moyses, vel alter Elias, impartiens &
tu de spiritu tuo nobis: ipsorum siquidem in spiritu & virtute venisti. Vita tua, lex
vitæ & disciplina: mors tua, mortis portus, & porra vitæ: memoria tua, dulcedo sua-
uitatis & gratiæ: præsentia tua, corona gloriæ in manu Domini Dei tui. O oliua fru-
ctifera in domo Dei, o oleum lætitiæ vngens & lucens, fouens beneficijs, coruscans
miraculis: fac nos eius, qua frueris, lucis suauitatisque participes. O odoriferum li-
lium, in æternum ante Dominum germinans & florens, & spargens vbique viuificum
suauitatis odorem: cuius apud nos memoria in benedictione est, apud superos præ-
sentia in honore: da canentibus te tantæ plenitudinis participio non fraudari. O lu-
minare magnum, & lux in tenebris lucens, signorum radijs & meritum illuminans
carcerem, lætificans ciuitatem: fuga de cordibus nostris, virtutum splendoribus te-
nebras vitiorum. O stella matutina, eo cæteris clarior, quo Deo vicinior, similior soli,
dignare præire nobis, vt & nos in lumine ambulemus, quasi filij lucis, & non filij te-
nebrarum. O aurora diescens super terram, sed superiores cæli plagas lux meridiana
perlustrans: recipe nos in consortio luminis, quo illuminatus & latè foris lucet, & in-
tùs suauiter ardet: Præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & spiritu
sancto viuut & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Num. 11.
4. Reg. 2.
S. Malachie
encomion.

VITA SANCTI LEONARDI CONFES- SORIS, PER E. LAUR. SVRIVM EX MS.

codicibus præsiuis descripta.

BATVS Leonardus sub Athanasio Imperatore in Gal-
lijs natus est. Parentes claros habuit, & magnæ apud Clo-
doueum Regem dignitatis & authoritatis. Clodoueus is
primò paganus fuit, sed ad beati Remigij Episcopi prædi-
cationem, Christiana religione initiatus est: & vt grates
affirmant testes, Leonardum puerum è sacro baptismatis
fonte suscepit, quòd parentes eius in primis charos habe-
ret. Postquam autè Leonardus puer adolescentiæ robur
adeptus est, noluit Regi terreno militare, vt fecerant ma-
iores eius: sed spiritu diuino promptus, ad beatissimum
Remigium Episcopum imitandum se contulit. Cuius salu-
tares

Nouëbris 6.
Cap. 1.
Clodonens
Rex credit
in Christu.

L tares

- tares admonitiones non furda accipiebat aure, sed vt futurus verbi Dei seminator, in pectoris sui armario recondebat. Indè est, quòd quemadmodum beatus Remigius olim à Franciæ Regibus impetrârat, vt quotiès Rhemorum urbem aut ingrederentur, aur praterirent, captiui omnes è vinculis & carceribus dimitterentur: quod quidem hodieque obseruatur: ita boni magistri bonus discipulus Leonardus à Rege obnixè petijt, vt in vincula coniectis, si ipse eos inuideret, libera potestas fieret abscedendi. Cumque id à Rege obtinuisset, vbicumque comperit victos in carcere detineri, summo perè eos indè extrahere conabatur. Sciebat enim illud dictum à Saluatore: In carcere eram, & venistis ad me. & Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.
- Matth. 25. Crescebat interim tota Gallia fama virtutis eius, quòd multi incommoda affectu valetudine, ad eum confluerent, & sani reuenterentur, corpora & spiritali ab eo alimonia recreati. Erat vir Dei alacer in exhortando, suavis atque humilis in sermone, in actione simplex & pudicus, in promissis verax, in elemosynis largus & munificus: in reddenda ratione modestus, atque ad eò tenuis & submissus, vt non familia nobili, sed abiectissima ortus videri posset. Eius fama penitior Franciæ Rex, honestos ad eum legatos misit, qui eum accersirent, atque venienti ad se: Obsecro te, vir Dei Leonarde, vt non recedas à palatio meo, donè sis pontificia, vt dignus es, functione ornatus. Erat enim iam in clerum ascitus, moribus humilis & mansuetus. Respondit vir beatus: Si more maiorum meorum Regibus Franciæ militare voluissem, non dubito, domine mi Rex, quin in palatio tuo non mediocri fuerim loco positurus. Sed quia potius elègi abiectus seruire Deo meo, quàm in loco sublimi seruire Regi terreno, eas, quas mihi promittis, dignitates & infulas largire illis, qui eas appetunt: mihi satis est, si liceat in solitudine laudare Deum & Dominum meum. Nec tamen hoc ita accipi velim, serenissime Rex, quasi execrandum sit Episcopi munus illis, qui illi obundo sunt idonei: sed quòd mihi magis libeat abiectum esse in domo Dei mei, quàm habitare in aulis Regum & principum mundi huius.
- Cap. 3. Ità ergò posthabito dignitatis terrenæ fastigio, quod Rex offerebat, tanquam fidelis agricola verbum Dei seminans, Aureliam peruenit, inuentusque haud procul extra urbem venerabili viro Maximino monacho, aliquandiu apud illum moratus est. Diuina autem reuelatione admonitus, indè recedens, in Aquitaniam profectus est. Cumque sancto Liphardo fratri suo, qui fidus ei comes fuerat, eam reuelationem indicasset, orans vt secum iret, beatus Liphardus respondit: Equidem mi frater, nisi tibi molestum est, hic apud Ligerim mihi commodum construam domicilium: tu verò pergas ire, quòd te vocat Dominus Iesus: isque tibi vbique propitius sit. Ità cum se inuicem osculati essent, à se separati sunt: & Liphardus quidem Madunum petijt, vbi etiamnum requiescit: Leonardus verò abiit in Aquitaniam. Cumque per Biturigum regionem iret, haudquaquam mortis metu se celauit: sed sicut vir strenuus, armis fidei munitus, Christum prædicabat. Ijs enim in locis tum recens admodum erat Christiana religio, necdum abolito prorsus ethnicismo. Itaque vir Dei, quantum poterat, verbis & factis Christum annuñciabat, pellebat demones, surdos, claudos, cæcos, & morbosos omnes ad ipsum venientes, curabat. Interim suum prosequens iter, galea salutis & scuto fidei instructus, tandem in sylum peruenit, quam Pauum vocant. Ea feris abundans, Reges Galliæ & Aquitanie principes inuitabat ad venationes. Ferunt etiam singulis annis Galliarum Regem eò venisse animi gratia, plerumque etiam Regina comitante. Aberat is locus à Lemouicum vrbe decem ferè milliaribus. Cum autem beatus Leonardus per eam transiret sylum, Rex eò venerat cum Regina, que ex partu in magnum vitæ discrimen adducta, Regem non mediocri animi dolore affectit. Adhibebatur varia medicorū opera, sed nihil promouebatur. Plorabat omnis aula & familia Regis, quòd Regina tam miserè abiret è vita. Vt autem lamentantium voces sensit beatus Leonardus, ab itinere nonnihil descedens, eò se contulit, multa animi commiseratione permotus, scire volens, quid sibi vellent lugubres illæ voces atque clamores.
- Cap. 4. Quem simul atque conspicati sunt aulici, Regi indicârunt de eo, quòd quidam vir Dei adestet, qui Angelicum præ se vultum ferre videretur. Mox ad eum aduolans Rex, & secum introducens in aulam, ita eum compellat: Dic nobis, venerande pater, cuias sis, vnde veneris, & num sis medendi arte instructus. Vir sanctus respondit: Patria mihi Franciæ est: vt autem huc accederem, lamentabiles voces me impulerunt: neque verò eam calleo medicinam, que ab herbis petit remedia: sed inuocato Christi nomi-

B. Remigius
qd perierit
à Franciæ
regibus.

Itemque s.
Leonardus.

Matth. 25.
Cap. 2.

S. Leonardus
virtutes.

Respuit ob
latum Epi-
scopatum.

Plal. 83.

Cap. 3.

Diuinitas
monetur
proficisci in
Aquitaniam.

Huius Li-
phardi Vi-
tam quære
Tom. 3. lu-
nij 3.

Miraculis
coruscet,
Ephes. 6.

Manet in
solitudine
quâ Pauum
vocant.

Cap. 4.

nomine soleo varios curare morbos. Ijs auditis, letatur Rex, fœlicitaturque ex viro Dei, quo vocetur nomine. Respondente illo se Leonardum dici, seruumque esse omnipotentis Dei & beati Remigij auditorem: Rex audiens tam boni magistri cum esse discipulum, nihil ambigit sanctum & bonum virum esse, ad eiusque se genua submittens, præ ingenti animi dolore orat, vt opituletur Regina, ex partus difficultate morienti. Affer mihi, inquit, vir sanctissime, geminam consolationem Regina restituta, & prolis feliciter edita. Tum vir sanctus solita humanitate cōmotus, lachrymas fundit, Regemq; eleuans, cum illo & paucis satellitibus eius intrat in cubiculum, vbi Regina decumbebat, oculisque in cælum sublatis, Dominum pro illa deprecatur. Deinde exeunte illo cum Rege, confestim Regina peperit, & omni dolore absoluta est. Itaq; Rex cum omnibus suis tollit ad sidera manus, laudat omnipotentē Deum, quod per seruum suum Leonardum tam insigne ediderit miraculum: iubet proferri aureos cypnos & pateras argenteas, permultaque alia, & gratitudinis ergo donari beato Leonardo. Sed ille homo Dei, cui mundus erat crucifixus cum omnibus pompis suis, regia munera non accipit, sed accito ad se Regi dicit voce mitissima. Donum Dei, mi Rex, pecunia non comparatur, sed precio fidei fidelibus administratur. Ea igitur, quæ mihi largiri volebas, da pauperibus, viduis, pupillis, & rerum inopia laborantibus, vt possis post obitum æterna felicitate perfrui. Ego nullo horum indigeo: sed in desertis locis, cōtemptis mundi diuitijs, soli Christo seruire cupio. Atque ea causa fugio hominum turbas, vt Christo nocte & die seruiens, possim ad opes pertingere nunquam perituras.

Respondit autem illi Rex: Sanctissimæ voluntati tuæ equidem abunde possum satisfacere, & ecce totum hoc nemus tibi tradam possidendum. Egò verò, inquit beatus Leonardus, non totum, sed eius tantum partem quandam à te accipiam, serenissime Rex, quando ad eò promptum te experior. Itaque quātum nocte potero a scello meo vectus circumire, tantum dari mihi peto. Annuit Rex libentissimè, iussitq; omne illud spatium lapideis terminis definiri. Mansit autem vir Dei in illo loco, condiditque ibi oratorium in honorem beatissimæ matris Dei, in cuius sinistro latere altare alterum cōstruxit in beati Remigij memoriam. Vixit verò parcissimè, corpus ieiunijs, vigilijs & precibus macerans. Adiunxit quoque sibi duos monachos, vita & moribus religiosos, vt in ea ecclesia perpetim diuina mysteria celebrarent, quando ipse sanctorum limina orandi causa visitaret. Solebat enim pro more sapissimè adire basilicam beati Martialis Episcopi Lemouicensis: atque ea causa nolebat oratorium suum esse sine ministro, dum ipse abesset. Difficuler autem illic à monachis aqua obtineri potuit, quòd ferè vno milliari apportanda esset. Rogarunt igitur beatū Leonardum, vt iuxta ecclesiam aquam ipsis impetraret. Iussit ergò humum instar putei fodi, stansque supra effosam humum, orauit Dominum, & mox perennes eruperunt aquæ, quæ vsque in hunc diem loci eius habitatoribus potum præbent. Porro locum ipsum beatus Leonardus Nobiliacum dici voluit, quòd à nobilissimo Rege cum dono accepisset.

Etsi autem latere percuperet vir sanctus, & hominum frequentiam fugeret, quando tamen ciuitas abscondi non potest supra montem posita, infinita ad eum malevolentium turba confluit, curabaturque ab eo. Fama sanctitatis eius Aquitaniam omnem & Britanniam minorem impleuerat, atque vsque in Germaniam sese effuderat: atque ad eò Deus ornauit & illustrauit illum, vt si quis in carcerem coniectus, eius nomen inuocaret, ruptis catenis, nullo impediēte, liber abscederet. Inde accidit, vt multi etiam ex lōginquis regionibus à vinculis & carceribus per eum liberati, ad eum venirent, & compedes atque catenas secum afferrent, ad eius sese pedes humiliter abijcientes. E quibus etiam non pauci apud eum manebant, se illi seruos offerentes: sed vir Dei illis potius seruire studebat, partem eis syluæ distribuens, vt confuēscerent agriculturæ operam dare, & inde sibi parare victum, non inhiare prædis, nisi rursus in vincula conijcerentur & obscuros carceres. Simul autem salutari eos Evangelij prædicatione instituebat, prætereaque omnes ad se venientes varijs affectuosos morbis, sanabat sanctis precibus, & optimis sermonibus continēter pascibat, rudos vestiebat, esurientes alebat, cunctisque necessaria pro viribus suppeditabat. Itaque amabant eum haud secus, atque solent filij parentes suos.

Cum autem hæc eius præclara facinora in Francia diuulgaretur, multi ex cognatis eius, plerique etiã familiares eius, distractis rebus & possessionibus suis, cum vxoribus

Regina ex partus difficultate morientē sanata

Magna Regis munera non vult recipere.

Cap. 5.

Accipit partem nemoris à Rege. Extruit ecclesiam.

Precibus impetrat aquam perennem.

Cap. 6.

Matth. 5. Tunc dicitur ei: Magister, quia eius vis in liberatis vinculis.

Vacat misericordiae operibus, & multa edita miracula.

Cap. 7.

MARTIALIS
EPISCOPUS
LEMOVICENSIS
VITI
5

Confanguinei eius qui sequuntur relictis bonis suis.

Pfal. 36.
Pfal. 33.

Pfal. 36.
Prou. 17.

Act. 20.
1. Cor. 4.
2. Theff. 3.

Feliciter ad Dominum proficiscitur.

Miracula ad sepulcrum eius.

Cap. 8.

Insigne miraculum.

Transferitur iussu diuino sacrum corpus eius.

Infinita eius miracula.

Cap. 9.

& liberis ad eum se contulerunt. Quos ut ille vidit, non mediocriter admirans, ait ad eos: Ego vos fugi, & ecce vos me sequimini, quandoque etiam ad paraditum me secuturi. At illi prostrantes se, Domine pater, inquit, tui sumus, & a te, si placeat, nunquam recedemus. Vias tuas ostende nobis, & semitas tuas edoce nos. Respondit vir sanctus: Ego vos, dilectissimi, Prophetarum verbis appello: vos autem reponite ea in cordibus vestris. Iunior fui, etenim senex, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quarens panem. Time ergo Dominum, quoniam non est inopia timentibus eum. Diuites eguerunt & esurierunt: inquirentes autem Dominum, non inueniuntur omni bono. Itaque filij audite me: timorem Domini docebo vos. Ea causa rulit vos Deus est populorum tumultu & strepitu, ut in hac solitudine mecum commemorantes, recte hic viuatis in iustitia & sanctitate, memores illius propheticae sententiae: Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas, itemque illius: Melior est buccella sicca cum gaudio, quam plena domus cum iurgio. Post id genus salutares adhortationes septem eis nemoris sui partes assignauit. tot enim erant familiae: iussitque eos labore manuum suarum visitare, quemadmodum Apostolus fecisse dicit, ut haberent unde possent indigentibus largiri. Praeter hos autem alij multi & ex propinquis & longinquis regionibus ad eum aduentabant, cupientes ad mortem usque cum illo permanere. At ille amplectens omnes, fouebat eos ut soler gallina pullos suos. Robur erat validis, atque infirmis medicina, in templo Dei tanquam stella matutina resurgens. Vixit diebus vitae suae in timore Domini, ornatusque virtutum gemmis, seruiuit creatori suo sine querela. Denique cum iam bonum certamen certasset, fidemque seruasset, quando visum est altissimo, ut est praesenti seculo emigraret, octauo Idus Nouembris sanctissima anima eius ab Angelis recepta est in caelum: corpus autem sanctissimum a fidelibus humatum est in ecclesia, quam ipse construxerat in honorem beatissima semperque Virginis Mariae & beati Remigij Rheimorum Episcopi. In ea autem ecclesia multa diuinitus miracula fiunt, caeci vident, leprosi mundantur, paralytici curantur, varijque hominum languores, eius precibus depelluntur, praestante Domino nostro Iesu Christo.

Post eius autem decessum pagus ille Nobiliacus propter miracula, quae illic fiebant, in dies aduentantibus hominibus augmentabatur, crescebatque habitatorum numerus, Clero populoque incrementa capiente. Euolutis itaque paucis diebus, diuina reuelatione admoniti sunt Clerici ecclesiae eius, ut aliud edificarent templum, & in illud corpus sancti viri honorificentissime transferrent. Illi visionem referunt ad populum, triduanumque omnibus ieiunium indicunt. Cumque in ieiunio, precibus & vigilijs pariter perdurarent, Dominumque rogarent, ut locum ipsis ostenderet, ad quem vellet confessorem suum transferri, signo admirabili declaratus est ecclesiae construenda locus. Tertia enim nocte in tota fere prouincia illa nix altissima decedit: portò locus ille, in quo vir sanctus quietere voluit, prorsus intractus a niue permansit. Eo conspecto miraculo, cum magnis vocibus gratias agunt Deo, qui per sanctum confessorem suum exhilararit fluctuantem populum suum: moxque arreptis lignis & sarculis, ecclesiae fundamenta fodiunt, eamque magna operis instantia breui exaedificant: deinde adunatis fidelium turmis, in eam corpus sacrum beati viri eum hymnis & canticis inferunt. Quae autem miracula in hac translatione perpetrata sunt, paucis explicari non potest. Sed & quotidiana ad eius sepulcrum fiunt miracula, quae perspicue testantur, quae in gratia sit apud Christum. Permulta illic suspensa cernuntur ferrea vincula, multorum etiam enses & lanceae, quos est bellorum rabie liberauit. Quod si quis velit catenas eò allatas, itemque compedes, ocreas & manicas ferreas omnes certo numero comprehendere, & in scripta redigere, fortassis res incredibile narrare videbitur. Qui autem eò adueniunt, non possunt ambigere, quin vera dicamus: ijque ex tanta suspensi ferri copia magis animis confirmantur & hilarescunt. Porro autem si quis & antiqua & quotidiana eius miracula annotare instituat, prius se tempore, quam rerum copia, destitutum experietur. Sed quando omnia referre non sinit multitudo, nihil autem ex ijs commemorare stultissimum est, pauca & plurimis breuiter dicemus, quae ad lectoris demulcendum animum, tanquam flores ex amplis pratis decerpimus.

Lemouicensium Vicecomes quidam, ob deterrendos homines a maleficijs, inmanissimam iusserat parari catenam, eamque ad cippum alligari, qui erat in media turri, haud procul ab ecclesia beati Martialis extructa. Prominebat autem e turri carena,

catena, & qui ea ad collum vinciebantur, sub dio stabant: & æstare quidem expositi erant solis ardoribus, hyeme autem niuibus & frigori: & utroque tempore pluuijs, ventis & imbribus, alijsque cali iniurijs, ita ut non vnam, sed mille mortes perferre viderentur. Eam catenam, Mauram appellabant. Vicini omnes valde sibi ab illa metuebant, quod plerunquæ etiam innocentes ea punirentur, si Vicecomitem, ut assolet, terrena fortassis cupiditas occupasset. Ità accidit, quendam beato Leonardo deuotum hominem, absque culpa ea colligari: qui cum ferro ad eum esset ad collum attritus, ut supremum spiritum vix trahere videretur, recordatus beati Leonardi, suspirans intra se dixit: (nec enim catena pressus vocem edere potuit) Sancte Leonarde, qui etiam extraneis te inuocantibus subuenis, cur me seruum tuum hac catena strangulari permittis? Succurre (obsecro) mihi, antequam me vitalis destituit spiritus. Confestim in veste candidissima adest sanctus Leonardus, atque ad hominem: Non morieris, sed viues, & narrabis opera Domini. Surge incolumis, & hanc Mauram perfer ad ecclesiam meam. Nemo enim deinceps ea vincietur, sed quod de te ex ea emerim, suspensa apud sepulcrum meum palam testabitur. Tu verò sequere me præeuntem, nec dubites absportare catenam, nullum enim eius pondus senties. Obtemperat homo, sequitur ducem suum, & celeriter ad fores ecclesiæ beati viri perducitur, solus manet, beato viro ab eius oculis euanescente. Mox intrat in templum, spectante Clero & populo, ad sanctum altare deponit catenam, narrat omnibus, quid ipsi præstiterit sanctus Leonardus. Cuncti laudant Deum: fama rei gestæ procul diffunditur, accurrunt Lemouicenses ciues & vicini omnes, offerunt munera Deo & S. Leonardo, depromunt laudes deuotione præcipua.

Cum eius regionis nobiles inter se cõtenderent, quidam è pago Nobiliaco, beato Leonardo deuotus, à quodam nequissimo tyranno captus est. Is veritus, ut postea ipse narrauit, nè sanctus Leonardus homini opitularetur, ita apud se cogitabat: Si hunc hominem ferro constrinxero, prorsus metuo nè amittam illum. Ut enim apud ignem cera, sic ad beati Leonardi nutum colliquefeit ferrum. Si cippo pedes eius inclusero, aut in custodia eum detrufero, nihilo certior ero. eadem enim illic quoque Leonardus vis est. Planè anxius sum, quid agam hoc homine, à quo ego mille solidos, si redimi velit, extorquere constitui. Sed scio tamen, quid faciam. Iubebo foueam profundissimam in intima turri mea fieri, in eamque illum compedibus manicisque ferreis colligatum demergam. necdum enim sanctus Leonardus sub terram se demisit: & quanuis fortassis catenas ferreas dissoluet, hominem tamen è specu subterraneo educere nequibit. Porro etiam ad os foueæ arcam ligneam admouebo, & in ea milites iubebo excubare noctes atque dies, qui eum custodiant. Fecit ergò hæc omnia sanus homo: sed tamen efficere non potuit, ut licet in tenebris & magnis catenarum angustijs esset, spem & fiduciam vincis abijceret, seque à beato Leonardo ereptum iri dubitaret, quem etiam custodibus audientibus crebro inuocabat, simul orans Dominum, ut per dilectum confessorem suum Leonardum se liberaret. Ecce autem quadam nocte præ lassitudine illo obdormiente, sanctus Leonardus cum multa luce adest, euertit arcam, in qua milites inerant, eosque sub eam ceu mortuos deprimat: inde descendit in foueam, alta voce appellat hominem, Dormis ne, inquit, an vigilas? En adsum Leonardus, quem expetiisti. Expergestus homo, visa luce immanis, ait ad eum: Domine, adiuua me. Confestim diruptis catenis, & instar luti dissipatis, proprijs vlnis è turri eum exportat: ambulans, cum eo, familiaria miscet colloquia, ut inter se amici solent, tandem que Nobiliacum perducit, vbi extra periculum fuit. Sole orto, exponit vicinis, quæ passus sit à tyranno, quid beneficij à sancto Leonardo acceperit. Mirantur omnes, & incredibili gaudio & lætitia afficiuntur.

Peregrinus quidam in longinqua regione audiens, quæ beati Leonardi intercessionis miracula fierent, constituit eius adire sepulcrum. Fecit, venit eò, orauit, & reuersus est. Dum est in itinere, capitur apud Arnernos, & in arcam custodiam ducitur. Ait ergò ad illos: Quæ hæc vestra immanitas est, ut in hominem, à quo nihil vnquam læsi estis, quem neque nouistis, neque vidistis antehac, tam inhumanos vos declaretis? A sancto Leonardo reuertor: pro eius amore ut abire me sinatis, oro. At illi non modo preces eius contemnunt, sed etiam mortis minas intentant. Fame, inquit, te excruciatum interficiemus, donèc è patria non paruum pecuniæ vim, qua redimaris, petas. Respondet ille: Noueritis me beato Leonardo esse commendatum. Noctè eadem castelli eius principi apparet sanctus Leonardus, exostulat cum eo, cur ausus

Homo innoxius diro supplicio afficitur.

Eum S. Leonardus liberat.

Cap. 10.

Singularis virtus S. Leonardi in captiuis liberandis.

Eccè quam stultum sit, cum sanctis velle decertare.

Exerabit vincitum è profunda fouea.

Cap. 11.

Alii inhumaniter captum, mire sit eripit.

fit capere peregrinum suum, à quo nihil mali illatum esset. Vide, inquit, ut manè absolutum à vinculis, à te dimittas. Ille refert hæc suis militibus, nec tamen soluit captivum. Altera nocte redit sanctus Leonardus, sed rursus nihil impetrat. Tertia nocte reuersus, auferit hominem è custodia, longèque extra oppidum educit. Illo ablato, media castelli pars repentino casu multos crudeles viros opprimit & extinguit: castelli dominus, fractis cruribus, cum ignominia superstes manet.

Pœna inobedientia.

Cap. 12.

Apud Nannetes, quod est minoris Britannia oppidum, eques quidam carcere tenebatur, catena ferrea vinctus collum, brachia & pedes. Oravit ille sanctum Leonardum, ut tantæ miseræ subueniret. Sanctus Leonardus, qui nunquam solitus esset cunctanter adesse ipsum implorantibus, quodam die visibilis apparuit in media domo, vbi captivus ille detinebatur. Familia omnis, oculis in eum coniectis, expectavit quidnam facturus esset. Permulti enim illic erant, & adeo certò illis constabat, sanctum Leonardum eum esse acsi aliundè id eis indicatum esset. Ille ergo captivum manu apprehendit, cunctisque valdè admirantibus, catenam ab eo tollit, rursusque in eius imponit vlnas, iubet ut ad suam ecclesiam eam absporret, eumque per medium illorum educit. Nemo quicquam ausus erat dicere: sed omnes taciti, laudabant præclara Dei opera, quæ efficiebat per beatum Leonardum confessorum suum.

Alium quod quæ admirabiliter è captivitate educit.

Cap. 13.

Baptistæ domini caput nunc Ambiani seruat.

Cùm adhuc in viuis esset Vuilhelmus magnus Aquitania Dux, dubitatum est à multis, num beatissimi Iohannis Baptistæ caput apud Augericum haberetur. Iussit ergo princeps Vuilhelmus magnam Episcoporum conuocari synodum, ut eorum consensu tantus thesaurus inquireretur, & sacratis illorum manibus hæsitati populo visendus exhiberetur. Quæsitum & inuentum est caput sacratissimum, altarique impositum, cunctis illud ita, ut par erat, venerantibus. Multæ tum ea causa illuc allatae erant Sanctorum reliquiæ, multaque edita sunt miracula per merita illorum: in ipsaque sanctus Leonardus, bonus nprimis malè habentium medicus, non pauca virtutum singula declarauit. Paupercula quædam mulier filium cæcum eò adduxerat, oravitque sanctos, quorum reliquiæ illic erant, ut ei redderent visum: sed exaudita non est.

Cæcus lumbè recipit. Dæmoniacæ curatur, itemque claudus.

Cùm autem obuiam venisset caput, in qua ad synodum adducebatur beati Leonardi reliquiæ, apud se dixit: O beate Leonarde, omnes ad te venientes sanas: ego verò paupercula neque à te, neque ab alijs sanctis filij sospitatem potui impetrare. Simul autem feretro suppositum filium suum, eum mox videntem, ad se recepit. Alia foemina illic aderat, septem nequam spiritibus occupata. Eam quoque beatus Leonardus curauit. Sanauit etiam claudum quendam.

Cap. 14.

Ad Rhodanum flumen castellum est, in quo captivus quidam asseruabatur. Is sine intermissione inuocàs beatum Leonardum, ab eo ereptus est. Sed cùm esset eo loco admodum profundus fluuius, & homo illi se committere formidaret, beatus Leonardus illum incunctanter per eum transire iussit. Iuit ergo sicci vestibus ad vltiorem vsque ripam. Alteri cuidam in subterraneam specum coniecto columbae specie apparuit, eumque indè eduxit. Cum autem atra nox homini viam, qua iret, prorsus absconderet, columba ob oculos eius volitans, eum antecessit, atque ad locum optatum perduxit.

Duo captiui euadunt.

Cap. 15.

Latrones quidam rusticum ceperunt, eumque ad quercum suspenderunt, corpore miserè pendente, pedibus arbore compressis, sinistraque manu ad aliam arborem ferreo vinculo alligata: ita ut nihil misero relictu esset liberum, præter solam dextram manum, cui innitebatur. In tantis igitur angustijs appellat eum lachrymis beatum Leonardum. Et ecce circumfundi sibi cernit lucem clarissimam, & ex ipsa luce audit vocem blandissimam: Quid ita clamas? Respondet ille: Deum inuoco, sanctosque eius Martialem & Leonardum appello. Tum vox illa: Extrahe, inquit, pedes & manus, & abi liber & incolumis. Illo dicente, se non posse pedibus & manibus impeditis, rursus iubetur absque vilo metu facere quod monitus erat. Fecit ergo sic, & compedibus in terram decidentibus, abscessit.

Item alius à latronibus vinctus.